

ZARZĄDZENIE NR 276/18
WÓJTA GMINY TRZCIANNE

z dnia 14 czerwca 2018 r.

w sprawie ustalenia wykazu prac szczególnie niebezpiecznych - występujących w Urzędzie Gminy Trzcianne oraz określenia szczegółowych wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy przy ich wykonywaniu

Na podstawie art. 237⁴ § 1 i 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.) oraz § 80 i § 81 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650) zarządzam, co następuje:

§ 1. Ustala się „Wykaz prac szczególnie niebezpiecznych w Urzędzie Gminy Trzcianne”

- w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Wprowadza się Instrukcję BHP przy wykonywaniu prac z użyciem substancji (preparatów) niebezpiecznych - stanowiącą załącznik nr 2 do niniejszego zarządzenia.

§ 3. Wprowadza się Instrukcję BHP przy wykonywaniu prac na wysokości - stanowiącą załącznik nr 3 do niniejszego zarządzenia.

§ 4. Wprowadza się Instrukcję BHP przy wykonywaniu prac w kanałach i studzienkach

- stanowiącą załącznik nr 4 do niniejszego zarządzenia.

§ 5. Wprowadza się Instrukcję BHP przy wykonywaniu prac w wykopach - stanowiącą załącznik nr 5 do niniejszego zarządzenia.

§ 6. Wprowadza się obowiązek przestrzegania zakładowych instrukcji przy wykonywaniu prac szczególnie niebezpiecznych - występujących w Urzędzie Gminy Trzcianne.

§ 7. Zobowiązuje się wszystkie osoby kierujące komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy Trzcianne do zapoznania podległych pracowników z niniejszym zarządzeniem oraz umieszczenia instrukcji, o których mowa w § 2 i § 3 niniejszego zarządzenia w widocznym miejscu na stanowisku pracy, którego instrukcje te dotyczą.

§ 8. 1. Zobowiązuje się osoby kierujące pracownikami do określania szczegółowych wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac niebezpiecznych, szczególnie do zapewnienia:

- a) bezpośredniego nadzoru osobistego lub wyznaczonych w tym celu uprawnionych osób,
- b) odpowiednich środków zabezpieczających,
- c) szczegółowego instruktażu pracowników - obejmującego w szczególności: podział pracy, kolejność wykonywania zadań oraz wymagania BHP przy poszczególnych czynnościach.

2. Zobowiązuje się osoby kierujące pracownikami do zapoznania pracowników z kartami charakterystyki stosowanych materiałów (preparatów) niebezpiecznych.

3. Wprowadza się do użytku „Rejestr instrukcji do wykonywania prac niebezpiecznych” przechowywany w Urzędzie Gminy Trzcianne. Odpowiedzialna za nadzór nad właściwym prowadzeniem i przechowywaniem w/w Rejestru jest Ewelina Urbanowicz.

4. Określa się częstotliwość następującą udzielania instruktażu:

- a) prace wyszczególnione w pkt. 1,2 - „Wykazu prac szczególnie niebezpiecznych w Urzędzie Gminy Trzcianne” - każdorazowo przed rozpoczęciem pracy,
- b) prace wyszczególnione w pkt. 3,4 - „Wykazu prac szczególnie niebezpiecznych w Urzędzie Gminy Trzcianne” - raz w roku lub po każdej zmianie stosowanych materiałów (preparatów) niebezpiecznych (zasad ich stosowania).

5. Pracownik, prace szczególnie niebezpieczne może, wykonywać wyłącznie po uzyskaniu odpowiedniego zezwolenia od bezpośredniego przełożonego i spełnieniu wymagań określonych w ust. 1, 2, 3 i 4.

§ 9. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Konsultacja z przedstawicielem pracowników:

.....

Wójt Gminy Trzcianne

Marek Krzysztof Sztylowski

**WYKAZ PRAC SZCZEGÓLNIE NIEBEZPIECZNYCH
w Urzędzie Gminy Trzcianne**

Lp.	Rodzaj wykonywanej pracy	Stanowisko	Wymagania BHP przy wykonywaniu prac niebezpiecznych
1	2	3	4
1.	Praca na wysokości - przy myciu okien - wykonywana do wysokości 2 m nad poziomem podłogi, przy użyciu drabiny.	Sprzątaczką (pracownik gospodarczy).	1. Instruktaż przed wykonaniem pracy. 2. Imienny podział pracy. 3. Zapoznanie z Oceną Ryzyka Zawodowego oraz instrukcją BHP przy wykonywaniu prac na wysokości 4. Asekuracja pracownika przez innego pracownika (osobę nadzorującą). 5. Wyposażenie w odzież roboczą i wymagane środki ochrony indywidualnej.
2.	Praca na wysokości wykonywana przy pracach konserwacyjnych, dekoracyjnych oraz naprawach, a także wymianie żarówek (światłówek) - wykonywana do wysokości 2 m nad poziomem podłogi - z użyciem drabiny.	Konserwator (pracownik gospodarczy).	1. Instruktaż przed wykonaniem pracy. 2. Imienny podział pracy. 3. Zapoznanie z Oceną Ryzyka Zawodowego oraz instrukcją BHP przy wykonywaniu prac na wysokości. 4. Asekuracja pracownika przez innego pracownika (lub osobę nadzorującą).
3.	Prace z użyciem materiałów niebezpiecznych (substancje i preparaty chemiczne - środki drażniące stosowane m.in. do mycia urządzeń sanitarnych, sanitariatów).	Sprzątaczką (pracownik gospodarczy).	1. Instruktaż stanowiskowy - z omówieniem zasad BHP przy stosowaniu w pracy materiałów niebezpiecznych. 2. Imienny podział pracy. 3. Zapoznanie z Oceną Ryzyka Zawodowego oraz instrukcją BHP przy wykonywaniu prac z użyciem substancji (preparatów) niebezpiecznych. 4. Zapoznanie z kartami charakterystyki stosowanych substancji niebezpiecznych. 5. Wyposażenie w odzież roboczą i wymagane środki ochrony indywidualnej.
4.	Prace z użyciem materiałów niebezpiecznych (Podchloryn sodu i Siarczan glinu).	Konserwator (uzdatnianie wody)	1. Instruktaż stanowiskowy - z omówieniem zasad BHP przy stosowaniu w pracy materiałów niebezpiecznych. 2. Imienny podział pracy. 3. Zapoznanie z Oceną Ryzyka Zawodowego oraz instrukcją BHP przy wykonywaniu prac z użyciem substancji (preparatów) niebezpiecznych. 4. Zapoznanie z kartami charakterystyki stosowanych substancji niebezpiecznych. 5. Wyposażenie w wymagane środki ochrony indywidualnej.
5.	Prace w wykopach.	Pracownicy gospodarczy	1. Instruktaż stanowiskowy - z omówieniem zasad BHP podczas prowadzenia prac w wykopach. 2. Imienny podział pracy.

		wykonujące zlecane prace.	3. Zapoznanie z Oceną Ryzyka Zawodowego oraz instrukcją BHP przy wykonywaniu prac w wykopach. 4. Wyposażenie w wymagane środki ochrony indywidualnej. 5. Bieżący nadzór nad wykonywaną pracą.
4.	Prace w studzienkach i innych przestrzeniach zamkniętych.	Konserwator (uzdatnianie wody)	1. Instruktaż stanowiskowy - z omówieniem zasad BHP podczas prowadzenia prac w studzienkach i innych przestrzeniach zamkniętych. 2. Imienny podział pracy. 3. Zapoznanie z Oceną Ryzyka Zawodowego oraz instrukcją BHP podczas prowadzenia prac w studzienkach i innych przestrzeniach zamkniętych. 4. Zapoznanie z kartami charakterystyki stosowanych substancji niebezpiecznych. 5. Wyposażenie w wymagane środki ochrony indywidualnej.

Konsultacja z pracownikami:

.....

**INSTRUKCJA
BEZPIECZEŃSTWA I HIGIENY PRACY PRZY WYKONYWANIU
PRAC Z UŻYCIEM SUBSTANCJI (PREPARATÓW) NIEBEZPIECZNYCH**

1. Wymagania.

Prace z użyciem substancji (preparatów) niebezpiecznych mogą wykonywać pracownicy, którzy:

- a) mają ukończone 18 lat,
- b) posiadający aktualne badania lekarskie bez przeciwwskazań do w/w prac,
- c) zapoznali się z Oceną Ryzyka Zawodowego, wymaganymi instrukcjami oraz kartami charakterystyki stosowanych substancji niebezpiecznych,
- d) są ubrani w odpowiednie do wykonywanej pracy odzież i obuwie robocze oraz wyposażeni w wymagane środki ochrony indywidualnej.

2. Zakazy obowiązujące na stanowisku pracy:

- a) spożywanie posiłków,
- b) prowadzenie rozmów telefonicznych.

3. Ogólne zasady magazynowania.

Substancje (preparaty) należy przechowywać zgodnie z zaleceniami producenta.

W oryginalnych pojemnikach, szczelnie zamkniętych, suchych, dobrze wentylowanych i chłodnych miejscach - w pozycji pionowej.

Unikać narażenia na działanie wysokich temperatur. Nie przechowywać w warunkach powodujących zbyt duży nacisk na opakowanie produktu.

4. Podstawowe czynności przed rozpoczęciem pracy:

- a) przygotować sprzęt, środki, środki ochrony osobistej niezbędne do wykonania pracy (posiadające deklaracje zgodności, certyfikat CE, instrukcje użytkowania),
- b) sprawdzić termin ważności stosowanych substancji,
- c) zapoznać się ze sposobem użycia i zasadami bezpieczeństwa określonymi na opakowaniu produktu (preparatu),
- d) postępować zgodnie ze wskazaniami producenta i Kartą Charakterystyki substancji (preparatu).

5. Zasady i sposoby bezpiecznego wykonywania pracy.

- a) nie dopuszczać do zanieczyszczenia oczu i skóry,
- b) zachować szczególną ostrożność, bezwzględnie używać właściwych środków ochrony,
- c) każdorazowo po zakończonej pracy dokładnie umyć ręce.

6. Zasady postępowania w sytuacjach awaryjnych - zgodnie z zaleceniami producenta. Postępowanie przy uwolnieniu substancji (preparatu) do środowiska:

- a) uniemożliwić dostęp osobom bez odpowiednich ochron,
- b) unikać kontaktu ze skórą i oczami,
- c) używać właściwych środków ochrony,
- d) zapewnić właściwą wentylację,
- e) postępować zgodnie z zaleceniami określonymi w Karcie Charakterystyki Substancji Niebezpiecznej.

7. Pierwsza pomoc.

Zatrucie drogą oddechową: wyprowadzić poszkodowanego na świeże powietrze.

W przypadku wystąpienia niepokojących objawów skontaktować się z lekarzem.

Kontakt ze skórą: zanieczyszczoną skórę natychmiast przemyć dużą ilością wody.

Jeśli po myciu pojawiają się objawy w postaci zaczerwień, obrzęków - skonsultować się z lekarzem.

Kontakt z oczami: zanieczyszczone oczy natychmiast przemyć dużą ilością wody i skonsultować się z lekarzem, pokazać opakowanie lub etykietę.

Spożycie: przemyć usta dużą ilością wody - nigdy nie stosować u osób nieprzytomnych

- niezwłocznie skonsultować się z lekarzem, pokazać opakowanie lub etykietę.

UWAGA! wypadku należy niezwłocznie powiadomić przełożonych.

W uzasadnionych przypadkach wezwać pogotowie ratunkowe lub udać się do lekarza.

8. Postępowanie z odpadami.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami i zaleceniami producenta - określonymi w Karcie Charakterystyki Substancji Niebezpiecznej.

9. Szczegółowe zasady pracy i postępowania z Substancjami Niebezpiecznymi.

Szczegółowe zasady bezpiecznej pracy oraz postępowania z Substancjami Niebezpiecznymi określają instrukcje producenta oraz Karty Charakterystyki tych środków i substancji.

Konsultacja z pracownikami:

.....

Zapoznano z Instrukcją Bezpieczeństwa i Higieny Pracy

przy wykonywaniu prac z użyciem substancji (preparatów) niebezpiecznych

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
10. ....
11. ....
12. ....

(Imię i nazwisko, stanowisko, czytelny podpis)

INSTRUKCJA BEZPIECZEŃSTWA I HIGIENY PRACY PRZY WYKONYWANIU PRAC NA WYSOKOŚCI

I. Instrukcja Bezpieczeństwa i Higieny Pracy przy myciu okien oraz prac konserwacyjnych i dekoracyjnych oraz naprawach i wymianie elementów oświetlenia (żarówki, świetlówki).

1. Uwagi ogólne.

Do pracy wymagających użycia drabin, podestów, schodków, może przystąpić pracownik który uzyskał zezwolenie na pracę od bezpośredniego przełożonego oraz:

- posiada ważne przeszkolenie BHP i P.Poż. oraz został zapoznany z Oceną Ryzyka Zawodowego,
- posiada ważne badania lekarskie o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy na wysokości, potwierdzone zaświadczeniem lekarskim lekarza medycyny pracy,
- posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe,
- ukończył 18 lat,
- została mu zapewniona asekuracja (nadzór).

Ponadto pracownik przystępujący do pracy powinien być:

- wypoczęty,
- trzeźwy, w stanie nie wskazującym na spożycie alkoholu lub substancji odurzających,
- wyposażony ubrany w odzież roboczą i ochronną.

2. Przed rozpoczęciem pracy pracownik powinien.

1. Szczegółowo zapoznać się niniejszą Instrukcją BHP.
2. Wysłuchać instruktażu przełożonego (jeżeli taki jest wymagany).
3. Ubrać się w odzież roboczą i ochronną przewidzianą do użycia na danym stanowisku pracy.

Zdjąć z rąk wszystkie zbędne przedmioty (biżuteria itp.),

4. Przygotować sprzęt i materiały potrzebne podczas wykonywanej pracy.

5. Usunąć wszystkie zbędne przedmioty znajdujące się w miejscu pracy, zapewnić by podłoga wokół stanowiska pracy była sucha i czysta.

6. Upewnić się czy rozpoczęcie pracy nie spowoduje zagrożeń dla osób przebywających na tym stanowisku pracy lub w jego bezpośrednim otoczeniu.

7. Jeśli nie stwierdza się zagrożeń na danym stanowisku roboczym można przystąpić do wykonywania zadań - zachowując wszelkie wymagania bezpieczeństwa.

3. W czasie pracy pracownik powinien.

1. Ścisłe stosować się do zaleceń Instrukcji stanowiskowej BHP oraz poleceń i wskazówek przełożonych.
2. Koncentrować całą swoją uwagę wyłącznie na czynnościach wykonywanych.

Pracować z szybkością odpowiadającą naturalnemu rytmowi pracy.

3. Nie stosować drabin w sytuacji, gdy pracę można wykonać przy użyciu innych urządzeń, np. narzędzi o odpowiednio długich uchwytych (mycie okien).

4. Nie wychylać się poza obrys podestu czy drabiny.

5. Wykonywać tylko prace zlecone przez bezpośredniego przełożonego.

6. Materiały używane podczas procesu pracy składować tak, by nie stwarzały żadnych zagrożeń wypadkowych. Narzędzia powinny być odkładane na ściśle wyznaczone miejsca.
7. Prace na wysokości należy wykonywać tak, by nie przeszkadzać pozostałym pracownikom realizującym swoje zadania.
8. W razie konieczności opuszczenia swojego stanowiska pracy pracownik zobowiązany jest sprawdzić, czy pozostawione narzędzia pracy nie stworzą zagrożeń innym osobom.
9. W razie wątpliwości co do sposobu wykonania zadania, pracownik winien zwrócić się do przełożonego o szczegółowe instrukcje. Pracę może podjąć ponownie po usunięciu wątpliwości i (najlepiej) pod fachowym nadzorem przełożonego.

Pracownikowi nie wolno w szczególności.

1. Stosować niebezpiecznych metod pracy, stwarzać zagrożenia dla siebie lub otoczenia.
2. Nie stosować się do szczegółowych instrukcji i zaleceń przełożonych.
3. Stosować niewłaściwych metod pracy.
4. Pracować bez nakazanych ochron osobistych.
5. Myć okna przy staniu na parapetach.
6. Myć okien górnych przy otwartych oknach dolnych.
7. Wykonywać czynności wymagającą pracy na wysokości powyżej 2 m.
8. Korzystać z niesprawnych technicznie drabin, podestów, schodków.
9. Wykonywać pracę podczas burzy, silnych wiatrów czy innych zagrożeniach.
10. Wykonywać pracę na wysokości (na drabinie, podeście itp.) przy złym samopoczuciu.

Ewentualną niedyspozycję należy zgłosić przełożonemu, który zadecyduje o dalszym przebiegu pracy pracownika.

11. Używać do pracy niewłaściwych środków, materiałów, narzędzi.
12. Naprawiać urządzeń elektrycznych będących pod napięciem (jeśli pracownik nie ma do tego odpowiednich uprawnień).
13. Dotykać przewodów elektrycznych będących pod napięciem.
14. Dopuszczać do pracy na swoim stanowisku pracy jakichkolwiek osób bez wiedzy przełożonego,
15. Przeszkadzać innym w pracy.
16. Tarasować przejścia i dojścia do stanowiska pracy, sprzętu przeciwpożarowego i wyłączników prądu elektrycznego.
17. Pozostawiać po zakończonej pracy bałaganu (zużytych szmat, mokrych podłóg, przepalonych świetlówek) itp.

3. Po zakończeniu pracy:

1. Dokładnie oczyścić stanowisko robocze, ułożyć narzędzia i przyrządy pomocnicze w miejscach na to przeznaczonych.
2. Oczyścić używane ochrony osobiste i odłożyć je na stałe miejsce ich przechowywania.
3. Upewnić się czy pozostawione stanowisko i urządzenia nie stworzą żadnych zagrożeń dla otoczenia.
4. Przekazać informacje o stanie zaawansowania wykonywanych prac swojemu bezpośredniemu przełożonemu.

4. Obowiązki osoby asekurującej (nadzorującej):

- szczegółowo zapoznać się ze stanowiskową instrukcją BHP znajdującą się na stanowisku pracy,
- wysłuchać instruktażu przełożonego,
- ubrać się w odzież roboczą i ochronną przewidzianą do użycia na danym stanowisku pracy,
- asekurować (nadzorować) pracującą osobę z wykorzystaniem drabin, podestów, schodków:

- przytrzymywać drabinę a w razie potrzeby osobę pracującą,
- podawać (odbierać) sprzęt, środki, materiały,
- w porozumieniu z osobą pracującą włączać i wyłączać oświetlenie,
- sprawować nadzór nad bezpieczeństwem osoby pracującej oraz dbać o bezpieczeństwo osób postronnych,
- w nagłych wypadkach udzielać pomocy (alarmować pogotowie ratunkowe).

W przypadku powstania pożaru lub innego zagrożenia.

- ostrzec osoby znajdujące się w obrębie zagrożenia (zagrożonych obiektów i pomieszczeń),
- wyłączyć zasilanie budynku w energię elektryczną, równocześnie:
- zaalarmować straż pożarną,
- powiadomić przełożonych o pożarze lub innym zagrożeniu,
- podjąć decyzję o ewakuacji ludzi,
- w razie pożaru przystąpić do prowadzenia akcji gaśniczej za pomocą podręcznego sprzętu gaśniczego.

Podczas akcji gaśniczej obowiązuje zasada bezwzględnego podporządkowania się poleceniom kierującego akcją ratowniczą.

W przypadku zaistnienia wypadku.

- udzielić poszkodowanemu pierwszej pomocy,
- w razie potrzeby wezwać pomoc lekarską,
- powiadomić przełożonych.

W przypadku znalezienia się wobec bezpośredniego niebezpieczeństwa pracownik ma prawo powstrzymać się od wykonywania pracy (zachowuje wtedy prawo do wynagrodzenia, nie może jednak odmówić podjęcia innej równorzędnej pracy, gdy niezwłoczne usunięcie zagrożenia nie jest możliwe).

Uwagi dodatkowe.

Pracownik powinien:

- dbać o higienę osobistą i schludny wygląd,
- w razie wątpliwości co do prawidłowości swoich działań - zwrócić się o dodatkowe wskazówki do bezpośredniego przełożonego, czy odpowiednich służb.

Wszystkie okoliczności mogące zagrozić bezpieczeństwu obsługującego bądź osobom postronnym zobowiązują pracownika do meldowania o nich przełożonym.

W przypadku znalezienia się w bezpośrednim niebezpieczeństwie - pracownik ma prawo powstrzymać się od wykonywania pracy (zachowuje on prawo do wynagrodzenia, nie może jednak odmówić podjęcia innej równorzędnej pracy, gdy niezwłoczne usunięcie zagrożeń przy poprzednio wykonywanej pracy nie jest możliwe).

II. ZASADY UŻYCIA DRABINY PRZENOŚNEJ

Drabina musi spełniać minimalne wymagania norm bezpieczeństwa i być odpowiednio oznakowana.

Przed użyciem drabiny należy w szczególności.

1. Sprawdzić wizualnie stan techniczny drabiny pod kątem uszkodzeń i bezpiecznego użycia,
2. Upewnić się, że drabina jest właściwa do aktualnego zastosowania,
3. Usuwać z drabiny wszelkie zanieczyszczenia, np. mokre farby, brud, olej, albo śnieg.

Kategorycznie zabrania się używania uszkodzonych drabin!

Przyniesienie na miejsce i ustawienie drabiny.

1. Drabina musi zostać postawiona w prawidłowej pozycji stojącej, np. prawidłowy kąt ustawienia dla drabin przystawnych (kąt pochylenia około 1:4), szczeble albo stopnie poziomo oraz całkowite otwarcie drabiny stojącej,

2. Urządzenia blokujące (jeżeli istnieją), muszą być - przed użytkowaniem - w pełni zabezpieczone,
3. Drabina przystawna powinna wystawać ponad powierzchnię, na którą prowadzi, co najmniej 0,75 m, a kąt jej nachylenia powinien wynosić od 65° do 75,
4. Drabina musi stać na płaskim, poziomym, nieruchomym podłożu,
5. Drabina przystawna powinna zostać oparta o płaską, stałą płaszczyznę i przed użyciem powinna zostać zabezpieczona (np. przez przymocowanie albo użycie właściwego urządzenia, dla zapewnienia stateczności),
6. Drabina nie może nigdy być przestawiana w nowe miejsce manewrami z góry ani podczas przebywania na niej kogokolwiek,
7. Drabinę do miejsca pracy powinny przenosić przez dwie osoby,
8. W trakcie przenoszenia drabiny, należy zwrócić uwagę na ryzyko kolizji (np. z pieszymi, drzwiami itp.). Drzwi (ale nie wyjścia awaryjne) oraz okna w obszarze pracy należy (jeżeli jest to możliwe) zaryglować,
9. Należy ocenić wszystkie ryzyka w miejscu pracy (stwarzane np. przez elektryczne środki pracy, luźne przewody wysokiego napięcia albo inne przeszkody),
10. Drabina musi być ustawiona zgodnie z instrukcją, dolną częścią do podłoża,
11. Drabina nie powinna być ustawiana na śliskich powierzchniach (np. lód, błyszczące posadzki lub zanieczyszczone podłoża stałe).

Użytkowanie drabin.

1. Nie przekraczać maksymalnego obciążenia użytkowego drabiny.
2. Nie wychylać się za daleko - użytkownicy powinni trzymać swoje klamry pasowe pomiędzy belkami policzkowymi i oboma stopami stać na tym samym szczeblu (stopniu).
3. Nie używać drabin stojących do wchodzenia na inną płaszczyznę, nie używać drabin jako płaszczyzny do stania.
4. Nie używać drabin przewodzących prąd - do prac z urządzeniami oraz instalacjami pod napięciem elektrycznym.
5. Nie używać drabin na wolnym powietrzu, przy niekorzystnych warunkach atmosferycznych, np. silnym wietrze.
6. Jeżeli to możliwe, to drzwi (jednak nie wyjścia awaryjne) oraz okna w strefie wykonywanej pracy - należy ryglować (zamykać),
7. Należy wchodzić na drabinę i schodzić z niej twarzą zwróconą ku drabinie.
8. Należy zachować szczególną ostrożność przy wchodzeniu na drabinę i schodzeniu z niej, mocno się przytrzymując.
9. Nie używać drabiny do mostkowania.
10. Przy wchodzeniu na drabinę należy używać właściwego obuwia.
11. Należy unikać prac, które wywołują boczne obciążenie drabin stojących, np. wiercenie z boku przez twarde materiały (np. konstrukcja murowa albo beton).
12. Nie pozostawać na drabinie zbyt długo, bez regularnych przerw (aby uniknąć nadmiernego zmęczenia - stanowiącego zagrożenie).
13. Drabiny przystawne - dla dojścia do większej wysokości, powinny być wysunięte co najmniej 1 m ponad punkt przylegania.
14. Przedmioty, które są transportowane przy wchodzeniu na drabinę, nie powinny być ciężkie i powinny być łatwe w obchodzeniu się z nimi.
15. Przy wykonywaniu pracy na drabinie, należy trzymać się mocno jedną ręką albo - jeżeli to nie jest możliwe - zachować dodatkowe środki bezpieczeństwa.

Drabiny powinny być używane do lekkich prac, o krótkim czasie trwania.

Konsultacja z pracownikami:

.....
**Zapoznano z Instrukcją Bezpieczeństwa i Higieny Pracy
przy wykonywaniu prac wysokości oraz zasadami użycia drabin przenośnych.**

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
10. ....
11. ....
12. ....

(Imię i nazwisko, stanowisko, czytelny podpis)

INSTRUKCJA BEZPIECZEŃSTWA I HIGIENY PRACY PODCZAS PRACY W STUDZIENKACH I PRZESTRZENIACH ZAMKNIĘTYCH

Ogólne zasady:

Prace w studzienkach i przestrzeniach zamkniętych zaliczane są do prac szczególnie niebezpiecznych, należy prowadzić je w sposób zapewniający bezpieczeństwo i higienę pracy zatrudnionych pracowników, z zastosowaniem środków techniczno-organizacyjnych przewidzianych w projekcie organizacji robót lub instrukcji technologicznej.

Projekt organizacji robót sporządza się dla robót remontowych, których nie przewidziano w instrukcji technologicznej.

W projekcie organizacji robót należy określić:

- przewidziane metody pracy,
- liczbę pracowników wykonujących pracę w studzienkach lub przestrzeniach zamkniętych,
- liczbę osób stanowiących ich ubezpieczenie,
- w razie potrzeby skład brygady ratunkowej,
- stosowny sprzęt roboczy i ratunkowy.

Podjęcie i prowadzenie pracy może nastąpić wyłącznie na podstawie pisemnego pozwolenia wydanego przez kierownika działu (zał. 4a).

Zespół wyznaczony do pracy w studziencie lub kanale powinien składać się z co najmniej dwóch osób, z których jedna pracuje w studziencie lub przestrzeni zamkniętej, a druga stanowi ubezpieczenie.

Osoba asekurująca powinna być w stałym kontakcie z pracownikiem znajdującym się wewnątrz studzienki/przestrzeni zamkniętej, oraz mieć możliwość niezwłocznego powiadomienia innych osób mogących w razie potrzeby, niezwłocznie udzielić pomocy.

Do pracy w studzienkach/przestrzeniach zamkniętych mogą być dopuszczeni pracownicy, którzy:

- ukończyli 18 lat,
- posiadają przeszkolenie w zakresie bhp oraz w zakresie udzielania pierwszej pomocy,
- posiadają świadectwo lekarskie o dopuszczeniu do wykonywania tego rodzaju pracy,
- wyposażeni są w odzież i obuwie robocze oraz wymagane środki ochrony indywidualnej

(szelki bezpieczeństwa z linką umocowaną do odpowiednio wytrzymałego elementu konstrukcji zewnętrznej, hełm ochronny, sprzęt izolujący ochronny układu oddechowego),

- wyposażeni są w urządzenie ułatwiające wyciągnięcie pracownika przebywającego w studziencie,
- ubrani są w kamizelki ochronne w przypadku wykonywania czynności na jezdni.

Bezpośrednio przed przystąpieniem do pracy w studzienkach/przestrzeniach zamkniętych pracownik powinien znać:

- zakres pracy, jaką ma wykonać,
- rodzaj zagrożeń, jakie mogą wystąpić,
- rodzaj środków ochrony indywidualnej i zbiorowej oraz sposób ich stosowania,
- sposób sygnalizacji między pracującymi wewnątrz studzienki/przestrzeni zamkniętej a asekurującymi ich na zewnątrz,
- sposób postępowania w sytuacji zagrożenia.

Czynności przed przystąpieniem do prowadzenia robót w studzienkach/przestrzeniach zamkniętych.

- uzgodnić terminy pracy w studziencie/przestrzeni zamkniętej z użytkownikami w formie pisemnej w celu ograniczenia lub wstrzymania odprowadzania ścieków w okresie trwania robót,
- zabezpieczyć teren prowadzenia robót (ogrodzić lub zabezpieczyć zastawami ochronnymi), oznakować i oświetlić w porze nocnej. Na wypadek przerwy w dostawie prądu należy przewidzieć oświetlenie zastępcze.
- w przypadku prowadzenia robót na ulicach i drogach, stanowiska pracy należy zabezpieczyć przed dostępem osób niepowołanych oraz oznakować zgodnie z przepisami o ruchu drogowym,
- zabezpieczyć pracowników przed: podniesieniem się poziomu ścieków, przekroczeniem dopuszczalnych stężeń substancji niebezpiecznych i szkodliwych dla życia i zdrowia.
- zapewnić stałą łączność pomiędzy pracującymi wewnątrz studzienek/przestrzeni zamkniętych a osobami ubezpieczającymi.

Zabrania się wchodzenia do kanałów o wysokości lub średnicy poniżej 1 m.

Czyszczenie lub kontrola stanu technicznego kanałów o wysokości lub średnicy poniżej 1 m może być prowadzona jedynie przy użyciu sprzętu specjalistycznego.

Otwieranie pokryw studzienek należy dokonywać za pomocą haków lub podnośników wykonanych z materiałów nieiskrzących.

Zabrania się:

- *odmrażania pokryw włazowych przy użyciu otwartego ognia*
- *palenia tytoniu podczas otwierania włazu*
- *palenia tytoniu podczas pracy w studziencie/przestrzeni zamkniętej.*
- przed wejściem do studziencie/przestrzeni zamkniętej przewietrzyć kanał, zdejmując pokrywy włazowe co najmniej z dwóch stron studzienek, po obydwu stronach studzienki kontrolowanej.
- pokrywy włazowe mocowane na zawiasach należy zabezpieczyć przed samoczynnym zamknięciem.
- po zakończeniu wietrzenia sprawdzić, za pomocą analizatorów chemicznych lub lampy bezpieczeństwa, czy nie występują substancje szkodliwe dla zdrowia lub niebezpieczne.
- gdy wietrzenie naturalne jest niewystarczające - przewietrzyć kanał stosując wentylację mechaniczną.

Zabrania się wchodzenia do studziencie/przestrzeni zamkniętej w przypadku stwierdzenia obecności gazów.

- podczas każdego wejścia do studzienki/przestrzeni zamkniętej pracownik obowiązany jest do zastosowania odpowiednich środków ochrony dróg oddechowych.

Niestosowanie ochron układu oddechowego jest dopuszczalne wyłącznie w warunkach, gdy zawartość tlenu w powietrzu w studziencie/przestrzeni zamkniętej wynosi co najmniej 18% oraz gdy w powietrzu tym nie występują substancje szkodliwe dla zdrowia w stężeniu przekraczającym najwyższe dopuszczalne stężenia czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy ani nie istnieje niebezpieczeństwo ich wystąpienia podczas przebywania pracownika w studziencie/przestrzeni zamkniętej.

Decyzję o niestosowaniu przez pracowników ochron układu oddechowego może podjąć jedynie osoba kierująca pracownikami.

- podczas schodzenia do studzienki/przestrzeni zamkniętej sprawdzić stan techniczny stopni lub klamer złączowych,
- do oświetlenia studzienki/przestrzeni zamkniętej należy używać hermetycznie zamkniętych elektrycznych lamp akumulatorowych o napięciu do 24 V lub bateryjnych latarek o konstrukcji przeciwwybuchowej. Dopuszcza się stosowania oświetlenia zasilanego z sieci elektrycznej o napięciu nie przekraczającym 12V.

Wymagania bezpiecznej pracy w studzienkach/przestrzeniach zamkniętych.

Podczas wykonywania robót w studziencie/przestrzeni zamkniętej pracownicy obowiązani są do posiadania przy sobie:

- urządzenia do wykrywania i sygnalizacji obecności gazu,
- zapalanej lampy bezpieczeństwa.

W czasie przebywania pracowników wewnątrz kanałów/ studzienek wszystkie włady powinny być otwarte.

Przy stanowisku pracy obok wjazdu powinny znajdować się:

- podręczna apteczka,
- zapasowe latarki elektryczne,
- odpowiedniej długości linka asekuracyjna zakończona zatrzaśnikami, chyba że projekt organizacji robót lub instrukcja technologiczna przewiduje inny sposób ewakuacji zatrudnionych w studziencie/przestrzeni zamkniętej,
- nad wjazdem do kanału powinno znajdować się urządzenie mechaniczne do ewakuacji poszkodowanych w razie wystąpienia zagrożenia życia lub zdrowia,
- pracownicy czuwający nad bezpieczeństwem zatrudnionych w studziencie/przestrzeni zamkniętej obowiązani są znać ich nazwiska, a w razie utraty łączności z nimi niezwłocznie przystąpić do akcji ratunkowej.

Pracownikom czuwającym przy wjeździe zabrania się opuszczania swego stanowiska przez cały czas pracy w studziencie/przestrzeni zamkniętej.

- transport zanieczyszczeń stałych wydobywanych ze studzienki/przestrzeni zamkniętej i usuwanych na zewnątrz, nie może zagrażać bezpieczeństwu pracownika przebywającemu w studziencie.
- czyszczenie mechaniczne lub hydrodynamiczne kanałów i wpustów ulicznych powinno odbywać się zgodnie z instrukcją opracowaną przez zakład eksploatujący daną sieć kanalizacyjną lub dokumentacją techniczno ruchową urządzenia opracowaną przez producenta urządzenia,
- podczas płukania kanału urządzeniem hydrodynamicznym obsługa urządzenia oraz inni pracownicy nie mogą znajdować się wewnątrz kanału.
- w czasie zbliżania się burzy lub ulewnego deszczu, pracownicy czuwający przy wjazdach kanałów ogólnospławnych lub burzowych powinni wezwać pracujących w kanale do opuszczenia go.

Czynności po zakończonej pracy:

- po zakończonej pracy lub w okresie przerw w pracy należy usunąć ze studzienki/przestrzeni zamkniętej sprzęt, narzędzia i materiały, teren robót uporządkować a studzienki zabezpieczyć pokrywami wjazdowymi.

ZEZWOLENIE nr .....

na prowadzenie prac w studzienkach/przestrzeniach zamkniętych

1. Imię i nazwisko osób pracujących w studzienkach/przestrzeniach zamkniętych:

- a) .....
- b) .....
- c) .....

2. Imię i nazwisko osób asekurujących:

- a) .....
- b) .....
- c) .....

3. Miejsce pracy: .....

.....
.....
.....

4. Zakres wykonywanych prac:

.....
.....
.....
.....

5. Czas wykonywania prac dnia ..... od godz. .... do godz. ....

.....
.....
.....

6. Rodzaj zagrożeń jakie mogą wystąpić:

.....
.....
.....
.....

7. Środki zabezpieczenia:

- a) BHP .....
- b) P.Poż. ....
- c) inne .....

8. Sposób sygnalizacji między pracującymi wewnątrz studzienki/przestrzeni zamkniętej a asekurującymi ich na zewnątrz: .....

.....
.....

9. Sposób postępowania w sytuacji zagrożenia

.....
.....
.....

10. Odpowiedzialni za:

a/ przygotowanie miejsca pracy, środków zabezpieczających i zabezpieczenie toku prac:

Nazwisko i imię

.....

- wykonano - podpis

.....

b/ dokonanie analizy stężeń gazów:

Nazwisko i imię

.....

- wykonano - podpis .....

Zezwalam na rozpoczęcie prac wymienionych w pkt. 4

.....

(podpis kierownika)

....., dnia .....

Konsultacja z pracownikami:

.....

Zapoznano z Instrukcją Bezpieczeństwa i Higieny Pracy

przy wykonywaniu prac w studzienkach i przestrzeniach zamkniętych.

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. ....

7. ....

8. ....

9. ....

10. ....

11. ....

12. ....

(Imię i nazwisko, stanowisko, czytelny podpis)

INSTRUKCJA BEZPIECZEŃSTWA I HIGIENY PRACY PRZY WYKONYWANIU PRAC W WYKOPACH

I. Postanowienia ogólne.

Warunki dopuszczenia pracownika do pracy:

1. Ukończone 18 lat (młodociany w ramach praktycznej nauki zawodu tylko pod nadzorem instruktora).
2. Przejście odpowiedniego instruktażu zawodowego, zapoznanie się z instrukcją obsługi, przeszkolenie BHP i P.Poż.
3. Stan zdrowia odpowiedni do wykonywanej pracy potwierdzony świadectwem wydanym przez uprawnionego lekarza.
4. Posiadanie wymaganych predyspozycji psychicznych i fizycznych.
5. Ubrany w odzież roboczą przewidzianą dla danego stanowiska w zakładowej tabeli norm odzieży roboczej i rękawice robocze.

II. Czynności pracownika przed rozpoczęciem pracy.

Pracownik powinien:

1. Przygotować odpowiednio stanowisko pracy.
2. Sprawdzić stan narzędzi używanych w trakcie wykonywania pracy.
3. Sprawdzić czy miejsce w którym ma być wykonywana praca jest odpowiednio oznakowane.
4. Przy wykonywaniu wykopów na placach, ulicach, podwórzach i innych miejscach dostępnych dla osób nie zatrudnionych przy robotach należy wokół wykopów ustawić poręcz ochronne i zaopatrzyć je w napis „osobom postronnym wstęp wzbroniony”, a w nocy w czerwone światła ostrzegawcze.
5. Każdorazowe rozpoczęcie robót w wykopie wymaga sprawdzenia stanu jego obudowy lub skarp.
6. Poręcze powinny być umieszczone na wysokości 1,10 m ponad terenem i ustawione w odległości nie mniejszej niż 1m od krawędzi wykopu.
7. W sytuacjach uzasadnionych względami bezpieczeństwa wykop należy szczelnie przykryć balami.
8. Stan rozparcia lub podparcia ścian, a także stan zejść i dojść do wykopu należy sprawdzić przed każdym zejściem pracowników do wykopu.

III. Zasadnicze czynności pracownika podczas pracy.

Pracownik powinien:

1. Pracownik powinien wykonywać tylko prace zlecone przez przełożonego.
2. Stosować tylko sprzęt sprawny (łopaty, kilofy).
3. W uzasadnionych przypadkach stosować niezbędny sprzęt ochrony osobistej.
4. Dopuszcza się wykonywanie wykopów wąskoprzestrzennych do głębokości 1m, oraz szerokoprzestrzennych do głębokości nie większej niż 2 m bez dodatkowego zabezpieczenia.
5. Jeżeli wykop osiągnie głębokość większą niż 1m od poziomu terenu należy wykonać bezpieczne zejście (wyjście) dla pracowników.
6. Odległość między zejściami (wyjściami) do wykopu nie powinna przekraczać 20 m.
7. Szczelne ścianki, deskowanie stosuje się przy podparciu lub rozwarciu ścian wykopów przy wykopach o ścianach pionowych, o głębokości powyżej 2 m w gruncie skalistym i powyżej 1m w pozostałych gruntach.

8. Skarpy pochyłe stosuje się po dokładnym określeniu nachylenia skarp (parametry pochylenia zależne są od rodzaju gruntu oraz od poziomu wód gruntowych).
9. W razie prowadzenia robót ziemnych w bezpośrednim sąsiedztwie instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej, elektrycznej, gazowej, centralnego ogrzewania itp., należy określić bezpieczną odległość (w pionie i w poziomie), w jakiej mogą być wykonywane te roboty i zapewnić nad nimi fachowy nadzór techniczny. Odległość tę określa kierownictwo robót w porozumieniu z właściwymi jednostkami, w których zarządzie lub użytkowaniu znajdują się te instalacje.
10. W razie przypadkowego odkrycia w trakcie wykonywania robót ziemnych jakichkolwiek przewodów instalacji, o których mowa w pkt c. należy niezwłocznie przerwać roboty do czasu ustalenia pochodzenia tych instalacji i określenia, czy i w jaki sposób możliwe jest w tym miejscu dalsze bezpieczne prowadzenie robót.
11. Kopanie rowów poszukiwawczych w celu ustalenia położenia przewodów, jeżeli odpajanie gruntu odbywa się na głębokość większej niż 40cm, powinno odbywać się wyłącznie sposobem ręcznym bez użycia kilofów.
12. W razie ujawnienia w czasie wykonywania robót ziemnych niewypałów lub przedmiotów trudnych do identyfikacji należy wszelkie roboty przerwać, a miejsce niebezpieczne ogrodzić i oznakować napisami ostrzegawczymi, należy także niezwłocznie o tym znalezisku powiadomić urząd gminy, miasta itp. i organ policji.
13. Wykopy o ścianach pionowych bez rozparcia lub podparcia (nie umocnione) mogą być wykonywane tylko w gruntach suchych, gdy teren przy wykopie nie jest obciążony w pasie o szerokości równej głębokości wykopu, a wykop wykonuje się w skałach zwartych jednorodnych - do głębokości 2 m.
14. Przy zabezpieczeniu ścian wykopów do głębokości nie przekraczającej 4 m, w razie gdy w bezpośrednim sąsiedztwie wykopu nie przewiduje się wystąpienia obciążeń spowodowanych przez budowlę, środki transportu, składowany materiał, urobek itp. oraz jeżeli warunki techniczne wykonania i odbioru robót nie stawiają ostrzejszych wymagań, należy stosować bale drewniane przyściennie o grubości co najmniej 50 mm lub elementy profilowane z blach stalowych o wytrzymałości odpowiadającej balom drewnianym.
15. Odeskowanie ażurowe ścian wykopów można stosować tylko w gruntach zwartych.
- Odeskowania tego nie wolno stosować w okresie zimowym.
16. Przy wykonywaniu wykopów podpartych lub rozpartych górne krawędzie bali przyściennych powinny sięgać na wysokość co najmniej 0,15m ponad teren.
17. Pogłębianie wykopów więcej niż o 0,5m w gruntach spoistych, a w pozostałych - o 0,3 m może odbywać się po odeskowaniu ścian.
18. Przy wykonywaniu skarp o nachyleniu bezpiecznym należy w pasie terenu przylegającego do górnej krawędzi skarpy, na szerokości równej trzykrotnej głębokości wykopu, wykonać spadki terenu umożliwiające łatwy odpływ wód opadowych w kierunku od wykopu, sprawdzać skarpy po deszczu, mrozie lub po dłuższej przerwie w pracy.
19. Przy wydobywaniu urobku z wykopu sposobem mechanicznym pracownicy powinni znajdować się w bezpiecznej odległości.
20. Jeżeli jednocześnie odbywa się praca w wykopie i transport urobku, wykop powinien być przykryty szczelnym i wytrzymałym pomostem.
21. Przy zasypywaniu obudowanych wykopów deskowanie należy usuwać stopniowo, poczynając od dna wykopu, w miarę jego zasypywania.
22. Deskowanie można usuwać jednorazowo z wykopów wykonanych w gruntach spoistych - nie więcej niż na 0,5 m, w pozostałych gruntach - nie więcej niż na 0,3 m.
23. Wykonywanie prac w studni przez pojedynczego pracownika dozwolone jest po wyposażeniu go w sprzęt ochronny i dodatkowym ubezpieczeniu przez innego pracownika znajdującego się na zewnątrz studni.
24. W razie wydobywania z dna studni urobku pracownicy po załadunku pojemnika powinni schronić się w wydzielonym miejscu, zabezpieczającym ich przed ewentualnym upadkiem pojemnika bądź urobku.

IV. Czynności zakazane.

Pracownikowi zabrania się przede wszystkim:

1. Zabrania się wykonywanie ręcznych wykopów ziemnych gdy:

- ma się do tego przeciwwskazania lekarskie.
- nie posiada się odpowiedniego przeszkolenia do tego.
- nie ma odpowiednich zabezpieczeń niezbędnych przy wykonywaniu tej pracy
- teren wykonywania prac nie jest odpowiednio zabezpieczony i oznakowany.
- istnieją zagrożenia wypadkowe spowodowane innymi przyczynami niż podano wyżej.

2. Zabrania się wchodzenie i schodzenie do wykopu poza miejscami wyznaczonymi.

3. Zabrania się schodzenie do wykopu i wychodzenie z niego po rozporach oraz posługiwanie się urządzeniami służącymi do wydobywania urobku do przewozu pracowników.

4. Zabrania się składowanie urobku i materiałów w odległości mniejszej niż 1 m od krawędzi wykopu, jeżeli ściany jego są obudowane, a obudowa jest obliczona na dodatkowe obciążenie.

5. Ruch środków transportowych przy wykopach powinien odbywać się poza klinem odłamu gruntu.

V. Podstawowe czynności pracownika po zakończeniu pracy.

Pracownik powinien:

1. Zabezpieczyć swe stanowisko pracy w taki sposób, aby nie powstały jakiegokolwiek zagrożenia dla otoczenia.
2. Uporządkować całe stanowisko robocze, skompletować użytkowane narzędzia i pomoce, sprawdzić stosowane ochrony osobiste czy nie zostały uszkodzone.

VI. Postanowienia końcowe.

W razie zaistnienia wypadku:

1. Udzielić poszkodowanemu pierwszej pomocy.
2. W razie potrzeby wezwać pomoc lekarską.
3. Powiadomić przełożonych.
4. Miejsce pracy, gdzie doszło do wypadku, zabezpieczyć przed dostępem osób niepowołanych.

W przypadku znalezienia się wobec bezpośredniego niebezpieczeństwa pracownik ma prawo powstrzymać się od wykonywania pracy (zachowuje wtedy prawo do wynagrodzenia, nie może jednak odmówić podjęcia innej równorzędnej pracy, gdy niezwłoczne usunięcie zagrożenia nie jest możliwe).

Konsultacja z pracownikami:

Zapoznano z Instrukcją Bezpieczeństwa i Higieny Pracy przy wykonywaniu prac w wykopach.

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....

(Imię i nazwisko, stanowisko, czytelny podpis)

**Zapoznano z „Wykazem prac szczególnie niebezpiecznych w Urzędzie Gminy Trzcianne”
oraz Załącznikami do Wykazu.**

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
10. ....
11. ....
12. ....
12. ....
13. ....
14. ....
15. ....
16. ....
17. ....
18. ....
19. ....
20. ....

(Imię i nazwisko, stanowisko, czytelny podpis)